

O KOVAČU - PRIPOVEDAČU

Živel je pri nas kovač, ki so mu vsi rekli pripovedač. Izvrstno je ostril orače, še boljše pritrjal obroče na kolesa, imenitno koval konje, toda najlepše je znal pripovedovati pravljice. Njegova kovačnica je bila polna od tal do zakajenega stropa. Samo udariti je bilo treba po naklu in že je poskočil škratec, vila, rusalka in ognjenih jezikov je bilo tam toliko, da je vse gorelo.

Kako smo vselej mučili mojstra! Prežali smo za vrati, in komaj je odložil kladivo, že smo bili pri njem z nepotrpežljivimi ušesi, z na stežaj odprtimi očmi, neodvrljivi. Mojster je bil mehkega srca. Obrisal si je s predpasnikom roke, sedel na zaboj, poln starega železa, si posadil najmanjšega izmed nas na kolena in že se je začelo.

»Veste, otroci, k meni je prišel zadnjič imeniten obiskovalec. Tu sem sedel sam s kosom kruha v roki, kar uzrem med vrati starčka, ki me je prosil za košček. ‚Kar naprej, očka, sem dejal in mu dal polovico kruha. Starček je prisedel in jedel. Pogledal sem mu v oči in precej sem videl, da to ni navaden berač. V očeh je imel toliko ogenjčkov, kakor je na travniku cvetic, in kakor da vse poje v teh iskrih. Tako sem ga bil vesel, da sem sklenil, da ga nikoli več ne pustim od tod; hotel sem, da se tudi vi ogrejete ob teh čarobnih ogenjčkih, ko pridete sem. Starček je jedel in jedel, toda saj veste, kako jedo starčki, počasi, prav počasi. Ko je pojedel, je vstal in krenil k vratom s tihim: ‚Bog ti povrni!‘

Poskočil sem, ga prijel za revno sukno in rekel:

‚Počakajte, očka, sedite še malo! Ne pustim vas. Pri meni morate ostati!‘

Starček ni bil hud, samo malo se je nasmehnil:

‚Zakaj bi moral tu ostati? Ne morem. Tudi drugi me čakajo. Moram k vsem.‘

‚Pa, kdo ste, očka?‘

‚Glasnik radosti in veselega presenečenja!‘

Kaj sem hotel? Moral sem ga pustiti, naj se še drugi veselijo. Spremil sem ga torej pred kovačnico in prosil, naj se spet kmalu vrne k meni. Potem sem se vesel vrnil k delu; ozrl sem se na naklo in, uganite, kaj sem tam videl?« »Kos zlata! — Vrečico cekinov! — Pest zlatnikov!« smo kričali drug čez drugega. »Niste uganili!« se je smejal mojster. »Na naklu je ležalo moje kladivo. Ko sem ga vzel v roko, je bilo lahko kakor pero. Ko sem udaril z njim, je zazvonilo kakor srebrni zvon in delo pod njim je raslo kakor iz pravljice. Iz navadnega kladiva je postalo čarobno kladivo. Prej je bila tu tlaka, zdaj je radost. In vse to je storil tisti belolasi starček. Dobro pazite, da ga ne zavrnete, če pride k vam. Izpremeni vam delo v radost, in to je, kakor če bi vam dal vrečo zlata.«

Dolgo smo nato ogledovali kladivo in Janko se je okorajžil pa ga je malo s kazalcem pogladil.

In nekoč nam je pripovedoval spet tole pravljico:

»Bila je zelo zelo lepa kraljična. In kakor je že na svetu, vsi so jo nosili na rokah in jo čuvali kakor najdražji zaklad podnevi in ponoči, da ne bi pihnil niti vetreček nanjo. 50 stražnikov je stalo pred njeno sobo, 50 stražnikov je stalo na vrtu, kjer se je igrala, 50 stražnikov je jahalo okrog kočije, v kateri se je peljala na izprehod. To je bila zelo pridna kraljična. Niti lišpala se ni preveč, lepo je ubogala in ni bila tako svojeglavna, kakor so včasih kraljične. Tudi sladkosnedna ni bila in, če je prišel kdo k njej po jabolko, mu jih je dala kar cel košek.

V tistem kraljestvu je stanoval čarovnik Šišamura. Bil je siten mož, ki ni imel rad ljudi in jim je večkrat nagajal. Na primer: Stari Zorec je z ženo Rozalijo peljal kozo na semenj. Šla

sta, se razgovarjala, štela, koliko bo sta dobila za kozo. Rozalija se je veselila na novo naglavno ruto in Zorec je bil vesel, da si bo spet napolnil mošnjiček s tobakom. Rozalija je obljubila Marjanici nove čeveljčke, Zorec pa Jakcu nož z dvema klinama. Zdaj sta ti dve skrbni glavi računali, kako bi se vse to nakupilo, da bi ostalo še za razbito okno v zadnji sobi. Vidite, ravno tega dobrega moža si je danes izbral Šišamura, da se bo z njim pozabaval. Ko je bil Zorec že s kozo na sejmu in se je Rozalija pogajala s kupcem, zapiha hud veter, pridrvi cel steber prahu in nekdo se v njem divje zasmee. Rozalija si obriše solzne oči in gorje! Zorca ni nikjer in namestu koze sta tu dve kozi. Kaj se je zgodilo? I no, Šišamura se je pošalil. Začaral je Zorca v kozo in tako ima Rozalija namestu ene dve. Seveda — zdaj ni misliti na prodajo. Kako bi Rozalija mogla prodajati, ko sta obe kozi docela enaki. Ne bo vendar prodala ubogega, zakletega Zorca! In tako žene obe kozi domov, od samega joka ne vidi na pot in, ko ji pritečeta Marjanica in Jakec naproti, ji je še stokrat hujše. Vsa vas je pokonci, vsi ogledujejo kozi, a nihče ne ve sveto-vati. Slednjic je Rozalija doma, pelje kozi na dvorišče in zdaj, prosim, pogledjte! Komaj so se zaprla vrata, je tu že spet samo ena koza in na dvorišču stoji Zorec. Nejevoljno se praska po glavi, ko vidi, da je mošnjiček za tobak prazen. Takole se je Šišamura najrajši zabaval.

In prav Šišamura je bil kriv nesreče kraljične. Le poslušajte, kako se je to zgodilo.

Ko je kraljična obhajala dvanajsti rojstni dan, ji je gospod kralj dovolil, da sme povabiti na kraljevski vrt vse otroke iz okolice. Brž ko se je to razglasilo, je prišlo otrok kakor listja in trave in povsod je bilo smeha in veselja, da joj! Kamor si pogledal, povsod si videl otroke; tu so se igrali slepe miši, tam vojake, drugod so spet rajali in tako dalje. Bil je tak krik in vik, da so gospoda kralja ušesa bolela.

Vesel dan je bil in povsod okrog je bilo toliko rož na mladih licih, da jih ne bi toliko našel pri nobenem vrtnarju na vsem svetu.

Nenadno pa je v to radost zapihal močan veter, zatulil in zavil, hipoma se je stemnilo, zabliskalo se je in zgrmelo, zemlja se je tresla in ječala, otroci so se prestrašeni stisnili v maj-

hne skupine. In spet se je vse poleglo, sončece je posijalo ter posušilo otroške solzice in morda bi se bili otroci spet začeli igrati, ko bi se ne bil nenadno čul prestrašen glas: 'Kje je kraljična? Kje je kraljična?' Toda kraljična je izginila in je ni bilo mogoče najti. Šele čez nekaj časa je pripovedoval mali Mihec, da je videl, ko se je začelo jasni, neznanu deklico v raztrgani obleki, kako je bežala z vrta proti bližnjemu gozdu. Zdaj so že vsi vedeli, da je čarovnik Šišamura pretvoril kraljično v siromašno deklico, in kralj je brž odšel k njemu, da bi ga prosil usmiljenja.

Ampak Šišamura je bil trdega srca. Naj je kralj obljubljal, kar je hotel, se je čarovnik le smejal in zmajeval z glavo: 'Ne, ne in ne! Kraljično reši samo velika ljubezen. Tako dolgo bo blodila po svetu, dokler ji nekje ne dajo celega srca.' Potem je Šišamura izginil in se ni nikoli več prikazal v tistem kraljestvu.«

Mojster je končal, nas nekaj časa gledal, nato pa je še dodal: »Morda pride tudi k vam uboga deklica. Imejte jo zelo radi, da jo rešite!«

In tako je bilo s pravljicami vedno in vedno. Pritekli smo vselej h kovačnici nedočakljivi in vračali smo se bogatejši za eno pravljico. Nekoč pa nas je sprejela kovačnica z nenavadno tišino. Kakor da padajo na nas kosi leda, tako nam je vleklo skozi na pol odprta vrata kovačnice. A vzlic temu

VRAŽJA SMOLA

(JAPONSKA PRAVLJICA)

Pred davnimi davnimi časi je živel v samoti na morski obali mladencič, Jožura po imenu. Krog in krog je bil globok gozd in, kadar je hotel Jožura v mesto, je moral iti skozi ta gozd.

Nekoč je imel Jožura srečo in je nalovil mnogo rib. Naložil jih je na konja ter se napotil skozi gozd v mesto, da bi tam ribe prodal. — Zdajci je čul, da nekdo kliče za njim: »Jožura, Jožura!« Ozrl se je in videl, da gre za njim velik vrag, ki ima troje oči. Jožura se je hudo prestrašil, a ni hotel pokazati, da se boji, ter je vprašal: »Kaj hočeš?«

Nato je dejal vrag: »Daj mi te ribe!« Jožura mu rib ni hotel dati, toda vrag je iztezal roke po njih. Da bi se ga iznebil, je segel Jožura v košaro ter mu jih nekaj dal. Vrag jih je hitro pojedel ter hotel še. Jožura ni mogel drugače kakor dati spet in spet. Toda vragu ni nikoli dovolj in naposled je hotel, naj mu da Jožura še konja. Tedaj pa je Jožura pomislil: »Ko požre konja, bo hotel še mene!« Dal mu je konja in, ko je bil vrag ves zaverovan v jed, je Jožura neopaženo zbežal ter splezal na visok bor, kjer se je skrila med vejami.

smo se osokolili in prestopili prag. Mojster je sedel na zaboju, naslonjen na zid; njegove oči so bile docela tuje. Niti nasmehnil se nam ni, le komaj je zašepetal: »Danes ne, otroci, danes ne!« in glava se mu je pobesila.

Po prstih smo odšli iz kovačnice in se brez besede raztekli domov. Potem so nam rekli veliki in žalostni ljudje: »Mojster vam ne bo nič več pripovedoval pravljic. Sam je odšel danes za krasno pravljico!«

Medtem je vrag konja požrl ter jo mahnil naravnost proti boru, na katerem se je Jožura skrival. Jožura si še dihati ni upal. Vrag je šel dalje ter stopil v staro hišico, ki je stala v bližini.

»Aha,« si je mislil Jožura, »tu najbrž stanuje.«

Ko se mu je polegel strah, je splezal z drevesa ter zlezal oprezno v vragovo hišo in se skrila na podstrešju.

Kmalu je zagledal skozi luknjo v strehi vraga, kako je korakal čez dvorišče v sobo in se čez nekaj časa vračal z velikim peharjem kolačev. Nato je zakuril v peči in spet odšel po nekaj v sobo. Zdajci je vzel Jožura dolg kol, nabadal nanj kolač za kolačem ter jih skozi luknjo v bambusovem stropu vlekla na podstrešje, dokler ni bil pehar prazen.

Medtem se je vrag vrnil z veliko skledo jabolk. Ko je videl, da so vsi kolači izginili, je nekaj zagodrnjal, postavil skledo na mizo in šel v sobo po druge kolače. Preden pa se je z njimi vrnil, mu je Jožura spet vsa jabolka potegnil s kolom na podstrešje. Vrag je šel tedaj po druga jabolka in Jožura mu je zopet pobral kolače. In tako se je ponavljalo. Vse, kar je vrag prinesel, je Jožura potegnil na podstrešje; naposled je beganje vraga utrudilo in rekel je: